

Polska Organizacja Turystyczna

EDEN

KONKURS NA NAJLEPSZĄ EUROPEJSKĄ DESTYNACJĘ TURYSTYCZNĄ

Edycja Polska

„Turystyka wodna” 2010

www.edenpolska.pl

www.pot.gov.pl/eden

Istota konkursu - czym jest konkurs, czemu służy?

EDEN jest projektem promującym europejskie destynacje turystyczne o ściśle określonej specyfice i niepowtarzalnym charakterze, które uwzględniają potrzeby środowiska, ludności lokalnej i turystów rozwijając jednocześnie atrakcyjny ekonomicznie produkt turystyczny.

Konkurs ma wzmocnić znaczenie turystyki w wybranych destynacjach poprzez zaangażowanie różnorodnych podmiotów turystycznych w proces zwiększenia atrakcyjności produktów i atrakcji turystycznych na poszczególnych obszarach, przy zachowaniu ich unikalnego charakteru.

Konkurs to także platforma wymiany doświadczeń i sposób na poznanie najlepszych europejskich przykładów równowagi i połączenia różnorodnych form turystyki z nowoczesnymi i skutecznymi sposobami zarządzania. To także możliwość poszerzania i wzmocniania narzędzi stymulujących rozwój w Polsce produktów turystycznych oraz destynacji turystycznych.

Cel konkursu – dlaczego „najlepsze destynacje”?

Konkurs ma przede wszystkim na celu stworzenie europejskiej sieci uznanych i rozpoznawanych obszarów turystycznych charakteryzujących się szczególnymi walorami dla dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Europy.

Nowe podejście do obszarów turystycznych ma pomóc w przełamaniu formalnych podziałów administracyjnych oraz prowadzić do współpracy międzyregionalnej, zarówno w Polsce, jak i w ramach całej Unii Europejskiej.

Niewątpliwym elementem konkursu będzie zwiększenie prestiżu – elementów wyróżniających destynację w kraju i za granicą. Wyróżniona destynacja stanie się bardziej rozpoznawalna w Europie, co z pewnością przyczyni się do rozwoju turystyki, a tym samym rozwoju całego regionu. Wyróżniona destynacja osiągnie korzyści finansowe, instytucjonalne oraz polityczne poprzez wzrost przyjazdów turystów krajowych i zagranicznych, a także inwestorów skłonnych zainwestować w to „wyjątkowe” miejsce”.

Adresaci konkursu – kto może się zgłosić?

Konkurs jest otwarty dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej i krajów członkowskich.

Tegoroczna edycja konkursu poświęcona jest turystyce wodnej, dlatego udział w konkursie mogą wziąć te miejsca, które są położone na obszarach nadwodnych, gdzie skuteczny rozwój turystyki respektuje unikalną charakterystykę miejsca oraz potrzeby mieszkańców.

Historia i dotychczasowy przebieg konkursu – jak rozwija się pomysł na nagradzanie potencjału turystycznego?

Projekt został zapoczątkowany przez Komisję Europejską w 2006 roku z budżetem 1 mln euro. W pilotażowej edycji konkursu 2007 wzięło udział 10 krajów (Austria, Belgia, Chorwacja, Cypr, Grecja, Węgry, Irlandia, Włochy, Łotwa, Malta). Jego tematem była „Turystyka na obszarach wiejskich”.

W następnej edycji 2008 było to aż 20 krajów i tematem przewodnim była „Turystyka i lokalne, niematerialne dziedzictwo”. W edycji 2009 wzięły udział już 23 kraje (Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Holandia, Węgry, Irlandia, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Polska, Rumunia, Słowenia, Hiszpania, Turcja), a jej tematem była „Turystyka na obszarach chronionych”.

Druga edycja z projektu pilotażowego (2008) została przekształcona w działanie przygotowawcze z 2,5 mln euro. Działanie to pokryje trzy kolejne lata finansowe począwszy od roku 2008.

Organizatorzy konkursu – kto za to wszystko odpowiada?

Głównym organizatorem konkursu w Polsce jest Polska Organizacja Turystyczna pełniąca funkcję zarządzającego projektem i eksperta merytorycznego we współpracy z Regionalnymi Organizacjami Turystycznymi i Ministerstwem Sportu i Turystyki pełniącym rolę wsparcia technicznego i eksperta merytorycznego.

Partnerami konkursu będą wybrane media ogólnopolskie, regionalne i lokalne oraz przedsiębiorstwa turystyczne posiadające ofertę przyjazdową do Polski.

Nagrody – naprawdę warto!

Nagroda ma charakter prestiżowy i jest nią znalezienie się w grupie Najlepszych Destynacji Europejskich, co wiąże się z możliwością posługiwania się specjalnym logo i tytułem „*Najlepsze Europejskie Destynacje Turystyczne*”;

Nagrodą jest także szeroka PROMOCJA w Polsce i całej Unii Europejskiej.

Komisja Europejska zapewnia następującą promocję destynacji:

- konferencje, seminaria poświęcone turystyce (materiały promocyjno - informacyjne);
- oficjalne wystąpienia przedstawicieli unijni zajmujący się turystyką (rozpowszechniają informację o konkursie);
- europejski portal turystyczny (informacja o najlepszych destynacjach wyłonionych w kolejnych edycjach)
- strona poświęcona EDEN, na której zamieszczone są informacje nt. zwycięskich destynacji: www.edenineurope.eu
- zwycięzcom zostaną wręczone nagrody EDEN na specjalnej unijnej ceremonii (wrzesień lub październik) z udziałem mediów;
- konkursy na dotacje, w których mogą uczestniczyć zwycięskie destynacje,
- same destynacje zawiązują także porozumienia i organizują przy wsparciu KE konferencje i seminaria;
- dodatkowo promocję zapewniają poszczególne państwa;

Polska Organizacja Turystyczna zapewnia następującą promocję:

- Informacje o zwycięskiej destynacji na portalach internetowych: www.edenpolska.pl, www.zarabiajnaturystyce.pl; www.pot.gov.pl; www.aktualnosciturystyczne.pl; www.poland.travel, konferencjach prasowych, prezentacjach polskich i zagranicznych, informacjach w materiałach promocyjnych;

Szerszy charakter promocji zależy od przyznania dofinansowania z KE na realizację projektu.

Przykładowe najlepsze destynacje – *małe może być najlepsze w Europie!*

Przykłady zagraniczne

1. Austria

PIELACHTAL – to dolina położona u stóp Alp austriackich, w regionie Mostviertel (prowincja Dolnej Austrii). Przez Pielachtal przebiega sieć kolejowa, łącząca stolicę prowincji St. Pölten i Mariazell.

Pielachtal zamieszkuje ok. 18,000 osób. Dolina posiada 800 miejsc noclegowych (łóżka) i odnotowuje ok. 42,000 noclegów (pokoje) rocznie. Dolina znana jest z pięknego krajobrazu i wzorowej równowagi w rozwoju regionu. Równowaga ekologiczna jest już tu tradycją. Farmerskie życie rozpoczęło się w przeszłości i trwa do dziś. Mieszkańcy zajmują się hodowlą bydła, drobiu, owiec, ziół i owoców w tym najbardziej typowej dla miejsca gruszki.

W roku 1994 powstała idea utworzenia w Pielachtal Eko-Regionu. „Eko” w Pielachtal jest pojęciem bliskim zarówno ekologii jak i ekonomii. Celem jest nienaruszona ekologia i dobra ekonomicznie sytuacja regionu w zakresie organizacji pracy, wypoczynku i rekreacji.

Kultura, natura, sposób życia, rękodzieło ludowe i produkty spożywcze łączą się w sieć innowacyjnej oferty. W 1996 roku założono Regionalne Stowarzyszenie Planowania zajmujące się tworzeniem i realizacją regionalnych strategii.

Obok aspektu ekologicznego i ekonomicznego region kładzie duży nacisk na więzi społeczne i dobra kulturalne - tworzonych jest wiele projektów w tym m.in. „Artystyczne Dni Pielachtal”.

Zintegrowana turystyka pomaga i zachęca lokalną społeczność do tworzenia własnych ofert turystycznych. Turyści zachęceni są do poznawania i odkrywania piękna krajobrazu oraz interdyscyplinarnych relacji pomiędzy naturą a gospodarką rolną (poznawanie podstaw ogrodnictwa i zrównoważonego procesu produkcji owoców, ziół). Mnogość ogrodów i sadów pozwala na tworzenie konkretnych szlaków tematycznych.

W regionie stworzono dwa oryginalne komfortowe i wysokiej klasy hotele rodzinne (Steinschalerhof, Steinschalerhof Dörfel) które w pierwotnej wersji były farmami. Hotele są urządzone są na typowy dla regionu styl ludowy.

Region Pielachtal planuje dalszy rozwój równoważony. Wiele projektów dotyczyć będzie takich obszarów jak:

- transfer potencjału – region jest unikalny na skalę Austrii i może być przykładem dla innych regionów;
- zdrowie – temat na przyszłość – w regionie prowadzone są analizy i badania naukowe w zakresie zaburzeń metabolizmu;
- zdrowie i ekologia – projekt „Ogród i Równowaga” dokumentuje wzajemne oddziaływania na siebie tych dwóch czynników i pokazuje potencjał rozwoju USP.
- integracja turystyczna - współpraca podmiotów przemysłu turystycznego, rolnego, handlu i lokalnych stowarzyszeń.

2. Belgia

DURBUY – okręg ten położony jest w południowej części Walonii u stóp Ardenów. Tworzy go 40 małych miasteczek i wiosek. Najważniejszym jest Durbuy, od którego region wzięł nazwę. Obecnie jest ono uznawane za najmniejsze miasteczko na świecie.

Durbuy położone jest na styku trzech regionów i oferuje dużą różnorodności krajobrazów, poczynając od majestatycznych widoków (np. Roche-à-Frêne), poprzez malownicze jaskinie położone wzdłuż rzeki Ourthe (np. Jaskinia Coléoptère), na wspaniałych lasach i różnorodnej florze i faunie kończąc. Znajduje się tutaj 175 kilometrów ścieżek dla pieszych umożliwiających podziwianie wszystkich atrakcji regionu.

Od ponad 150 lat miasto znane jest ze wspaniałej kuchni ściągającej koneserów z całego świata. Jednym z tajników ekonomicznego sukcesu regionu jest to, że większość produktów jest wytwarzana lokalnie.

Turyści znajdą tutaj bogatą ofertę noclegową, przygotowaną i zarządzaną głównie przez miejscowe rodziny. Można zatrzymać się w hotelach różnej kategorii, o wystroju klasycznym lub nowoczesnym. Dla turystów przygotowane są również campingi, ośrodki zakwaterowania zbiorowego oraz ośrodki agroturystyczne.

Turystyka – ekonomiczny filar miasta- jest formowana przez dwa istotne czynniki: rolnictwo oraz leśnictwo. Oba te elementy kształtują unikalny charakter regionu.

Władze regionu działają na rzecz aktywizacji podmiotów lokalnych w prace nad wykorzystaniem dziedzictwa materialnego i niematerialnego Durbuy w celu zwiększenia liczby turystów, zarządzania turystyką oraz przygotowania strategii komunikacji wykorzystującej m.in. Internet. Aby zapewnić elastyczność zarządzania sektorem turystyki oraz umocnić współpracę pomiędzy partnerami, region Durban w 2004 roku podjął działania na rzecz skutecznego zarządzania turystyką.

Doprowadziło to do przygotowania wykazu 29 celów operacyjnych. Należą do nich m.in.:

- zwiększenie świadomości wśród turystów;
- analiza uwag turystów i uwzględnienie ich w miarę możliwości w ofercie;
- wspieranie lokalnej gospodarki poprzez turystykę;
- informowanie mieszkańców i przedsiębiorców o kierunkach rozwoju turystyki;
- rozwijanie turystyki pozasezonowej;
- zarządzanie przepływem turystów podczas szczytu sezonu;
- rozwój turystyki kulturowe

3. Cypr

TRODOS – posiada pięć odrębnych regionów zgrupowanych wokół Góry Olimp – najwyższej góry Cypru:

1. Górski kurort Lemesos słynący z drzew sosnowych okalających wsie i osady ludzkie;
2. Region Pitsilia – cechuje się urokliwymi i malowniczymi dolinami pokrytymi winnicami, migdałowcami, orzechowcami i innymi drzewami owocowymi;

3. Dolina Solea – malownicze, ciche i spokojne wioski otoczone naturą;
4. Dolina Marathasa – żyzna i płodna okolica produkująca wiśnie, okolica małych wiosek ze źródłami krystalicznie czystej wody;
5. Krassochooria i „Kumandaria” region – regiony znane z produkcji wina. W ostatnich latach wzrosła tam znacznie liczba małych przedsiębiorstw produkujących lokalne wina o międzynarodowym standardzie.

Trodos posiada bogatą i zróżnicowaną bazę noclegową. Ok. 2,000 łóżek przygotowanych jest dla turystów w hotelach gwiazdkowych, tradycyjnych domostwach i gospodarstwach agroturystycznych.

Trodos posiada dwa Parki narodowe: Narodowy Park Leśny Trodos i Narodowy Park Leśny Marchairas położony w Pitsilii.

Dystrykt oferuje bardzo dużo atrakcji: wycieczki piesze i rowerowe wiodące poprzez leśne szlaki turystyczne, lokalne festiwale, degustacje lokalnej tradycyjnej kuchni, odkrywanie bogactwa kulturowego wpisanego na światową listę dziedzictwa kulturowego UNESCO, wyprawy związane z podglądaniem ptaków, botaniką, geologią, sporty zimowe. Integralną częścią życia regionu są lokalne festiwale i imprezy, na których prezentowany jest folklor, rękodzieło ludowe, lokalne wino oraz żywność wyrobiana według tradycyjnych i chronionych obecnie receptur.

Trodos posiada wiele lokalnych muzeów poświęconych tradycyjnej sztuce, naturze i otoczeniu.

Wszystkie pięć regionów chronionych należy do sieci europejskiej obszarów NATURA 2000.

Trodos to także duchowe centrum Cypru. Malowane kościoły są doskonałymi przykładami sztuki bizantyjskiej. Dziesięć kościołów ze swoimi przepięknymi malunkami, ikonami, rzeźbami w drewnie, freskami zostało wpisane na światową listę dziedzictwa kulturowego UNESCO.

Więcej o regionie na stronach: www.visitcyprus.com, www.rural-cyprus.com

4. Łotwa

KULDIGA. Miasto Kuliga położone jest w regionie Kurzeme, historycznej części doliny rzeki Venta znanej jako „łotewska Wenecja”.

Celem lokalnych władz jest przekształcenie starego miasta w ważną międzynarodową destynację turystyczną, atrakcyjną zarówno dla krajowych jak i zagranicznych turystów, mającą istotny udział w rozwoju całego miasta.

Turystyczne źródła miasta Kuliga oparte są na historycznym i kulturowym dziedzictwie oraz rzece Venta będącej jedną z większych i bardziej malowniczych rzek Łotwy.

Historyczne i architektoniczne dziedzictwo miasta Kuliga jest dobrze zachowane. Przetrwowało wiele historycznych fragmentów historycznych ruin i budowli. Większość zabytków sięga XVII i XVIII wieku, ale są też i takie sięgające XII.

Dziedzictwo kulturowe jest częścią codziennego życia mieszkańców Kuldigi. Dla turystów i mieszkańców organizowane są liczne imprezy kulturalne (warsztaty tkaniny, obchody świąt narodowych, festiwale i inne).

Zarząd Miasta Kuldiga zamierza otworzyć w historycznej części miasta „żywe muzeum”, którego celem byłoby:

- dbałość o dziedzictwo kulturowe i zachowanie harmonii pomiędzy kulturą i naturą,
- zachęcanie turystów do udziału w tym projekcie oferując wysoki poziom usług turystycznych,
- podjęcie inicjatyw zmierzających do wpisania miasta na listę światowego dziedzictwa kulturowego, ochronę środowiska i krajobrazu oraz szeroko pojętą edukację.

W chwili obecnej w Kuldizie realizowane są projekty współfinansowane przez Unię Europejską takie jak: „rozwój infrastruktury ekoturystycznej w Dolinie Venta (NATURA 2000), rozwój infrastruktury rowerowej w regionie Kurzeme łącznie z tworzeniem systemu GPS.

5. Malta

NADUR. Malta to kraj dużej integracji pomiędzy krajobrazem miejskim i wiejskim.

Nadur usytuowany jest na wzgórzu wyspy Gozo siostrzanej wyspie Malty. Jest producentem świeżych owoców (jabłka, gruszki, pomarańcze, melony, cytryny, śliwki) dystrybuowanych na całe Gozo i Maltę. Posiada spuściznę i dziedzictwo kulturowe. Tu znajdują się najbardziej znane twierdze Ta' Soppu Tower i Ta' Kenua Tower, tu organizowany jest najbardziej znany na Malcie festiwal „Mnarja”. Nadur to także przepiękne krajobrazy i unikalna sceneria.

Strategia rozwój turystyki dla regionu NADUR zaakceptowana przez Lokalną Izbę Naduru zawiera działania i projekty związane z:

- jakością życia, konserwacją i poprawą środowiska i jego dziedzictwa;
- odzyskaniem nieodkrytych jeszcze zabytków i miejsc związanych z dawną kulturą;
- dostosowaniem regionu do turystycznego popytu;
- podjęciem międzynarodowych działań, których celem jest poszerzenie know-how z zakresu polityki europejskiej i promocja wyspy.

W konkursie EDEN Nadur zaprezentował się poprzez następujące części strategii przyjętej przez Lokalną Izbę Naduru:

Potencjał agro-turystyczny destynacji: w celu rewitalizacji doliny lokalne władze zainwestowały w 7,000 drzew cytrusowych i oliwnych, udostępniając je farmerom po cenach uwzględniających dotację samorządu lokalnego;

Współpraca farmerów z turystami odwiedzającymi region: od momentu włączenia się farmerów do projektu lokalne władze rozpoczęły akcję zachęcania do otwierania swoich sadów turystom podczas zbiorów owoców;

Dziedzictwo kulturowe i dziedzictwo natury: lokalna Izba Naduru stworzyła sześć szlaków pieszych, biegnących przez malownicze miejsca i miejsca związane z uprawą i zbiorem owoców. Władze organizują szereg wydarzeń i festiwali kulturalnych takich jak Karnawał Wina czy Jarmark Bożonarodzeniowy i wiele innych.

Prace restauracyjne: odrestaurowanie najbardziej znanych najbardziej spektakularnych obiektów dziedzictwa kulturowego Twierdz: Ta' Soppu Tower i Ta' Kenua Tower.

Prace upiększające: prace mające na celu wsparcie infrastruktury miejsc najbardziej urokliwych, z których natura i dziedzictwo kulturowe może być podziwiane.

Miejsca spotkań i konferencji: Lokalna Izba promuje Nauru jako miejsce spotkań, konferencji i wyjazdów biznesowych.

Imprezy specjalne: Nadur organizuje także wiele imprez specjalnych i okazjonalnych (spotkania burmistrzów, szkolenia z zakresu wykorzystywania środków unijnych, unijny festiwal, spotkanie Europejskiej Komisji ds. rolnictwa).

6. Węgry

Region Órség (www.orsegnet.hu) położony jest na zachodniej części Węgier. To jedyny region gdzie jego mieszkańcy żyją w tym samym miejscu od lat. Stworzyli oni przez wielki unikalny krajobraz charakteryzujący się naturalnym pięknem (malownicze wzgórza i doliny, lasy liściaste, iglaste, wrzosowiska, wodne źródła i strumienie), tradycyjnym rękodziełem i produktami wyrabianymi na farmach.

Najważniejsze, unikalne przykłady atrakcji regionu:

Flora: cały region jest szczególnie chroniony. Wycieczki z przewodnikiem, naturalne szlaki i centra edukacji o ochronie natury, pomagają turystom poszerzyć swoją wiedzę i lepiej zrozumieć charakter tego regionu. W regionie żyje ponad 100 chronionych gatunków.

Fauna: wiele rzadkich gatunków zwierząt i ssaków, najliczniejsza na Węgrzech populacja motyla, zwierzęta hodowlane.

Rolnictwo: w Narodowym Parku Órség znajdują się sady z drzewami owocowymi. Turyści mogą uczestniczyć w organizowanych pokazach uprawiania farm i ogrodów. Region jest także doskonały dla miłośników grzybobrania.

Gastronomia: Odwiedzający region mają szansę degustacji lokalnych specjałów tradycyjnej kuchni i typowych lokalnych drinków w restauracjach i barach. Turyści mogą także uczestniczyć w organizowanych tradycyjnych obrzędach i rytuałach lokalnych (żniwa, konkursy gastronomiczne i inne).

Architektura: w regionie istnieje specjalny typ zabudowy zwany „szeres” i oznacza grupę domów zajmowanych kolejno przez rozrastającą się rodzinę. Tradycyjne budynki i farmy eksponowane są w otwartym muzeum w Szalafo. Turyści mogą także odwiedzić Magyarszombatfa gdzie prezentowane są typowe gospodarstwa i styl dawnego farmerskiego życia.

Rękodzieło: liczne sklepy z wyrobami lokalnego rękodzieła, oraz miejsc gdzie turyści mogą sami spróbować sztuki wytwarzania ceramiki.

Tradycje: pokazy jeździeckie, łucznictwo, prezentacje tradycyjnej muzyki i świata bajek.

Ochrona terenów Parku Narodowego Orség i jego okolic spowodowała większą dbałość i konserwację naturalnego, kulturalnego, historycznego i etnograficznego dziedzictwa regionu.

Oprócz natury region słynie także z zabytków kultury (typowe zabudowy farmerskie, tradycyjna zabudowa domów, romańskie kościoły, stare dzwonnice i „otwarte” muzea etnograficzne).

Region oferuje szeroki zakres usług turystycznych: zakwaterowanie w gospodarstwach agroturystycznych, restauracje, bary, gastronomia, (jazdy konne, łowienie ryb, polowania, wycieczki bryczką, rowerowe, loty balonem itp.), muzea, wystawy. W regionie funkcjonuje biuro informacji turystycznej gdzie można uzyskać pomoc, dodatkowe materiały, mapy i wykaz tras turystycznych.

Region Órség zyskuje także dzięki rozwijającej się turystyce przygranicznej ze Słowenią. Efektem tej współpracy jest projekt „Órállók útja” (szlaki dla obserwatorów przyrody). Celem projektu jest rozwój turystyki. W jego ramach wydane zostały broszury promocyjne, realizowane są podróże studyjne. Doświadczenia z poprzednich lat szczególnie te dotyczące w rozwoju produktu i szkoleń zostały wykorzystane w kolejnym projekcie „Nature Park Academy”.

Koncepcja marketingowa Órség zakłada stworzenie, rozwój i podtrzymanie unikalnego charakteru i tożsamości regionu. Obraz regionu Órség może być opisany jako doskonałe połączenie spokoju, czystego powietrza, region to miejsce gdzie można „wziąć głęboki oddech”. Harmonia jaka ukształtowała się przez wieki pomiędzy lokalną społecznością a naturą znajduje odzwierciedlenie w unikalnym krajobrazie: drewno, pola, łąki, pastwiska, lasy.

W celu zachowania tożsamości regionu stworzono, we współpracy z lokalnym sektorem turystycznym, wiele projektów i programów. Została także dokonana gruntowna i dokładna inwentaryzacja atrakcji turystycznych regionu celem stworzenia podstaw w określeniu charakteru regionu i zdefiniowaniu najważniejszych elementów jego wizerunku. Stworzy to podstawy do broszur regionalnych i kształtowaniu wizerunku na targach i wystawach.

7. Włochy

SPECCHIA położona jest w Południowych Włoszech (region Puglia), w sercu przylądka Santa Maria di Leuca. To miejsce o niepowtarzalnych kulturowych i naturalnych wartościach, rolnicze centrum regionu.

Specchia to doskonały przykład miejsca gdzie tradycja miesza się z nowoczesnością i innowacją (Zamek Protonobilissimo z XV w. jest równocześnie otwartym dla publiczności centrum zaawansowanych usług cyfrowych).

W ramach dbałości o podtrzymanie tradycji wokół historycznego centrum miasta usunięto z elewacji budynków wszystkie telefony i kable elektryczne i zamontowano elementy stylizowane na stare – dostosowując w ten sposób domy do wyglądu jakie miały w XV wieku. Podczas renowacji starych domów w średniowiecznej części utworzono Hotel Albergo Difuso. Lokalne władze odrestaurowały także inne historyczne i architektoniczne obiekty takie jak: podziemne oliwne młyny (jaskinie gdzie produkowało się kiedyś oliwę) i stary sklep z tytoniem we wsi Cardigaliano (Specchą była centrum wyrobu tytoniu). Władze realizują renowację XV zakonnego klasztoru „Black Francisa”. Fundacja uniwersytecka otworzyła centrum edukacji oferujące wiele ciekawych kursów (tourism science, magisterskie 1-szego stopnia etyczno-społeczna odpowiedzialność, zarządzanie energią officinal herbs)

W obrębie zamku Protonobilissimo stare budynki zostały połączone z nowymi. Wybudowano nową multimedialną bibliotekę i multifunkcyjne archiwum filmowe dla śródziemnomorskiej części Europy. Projekty zostały zrealizowane przy pomocy Międzynarodowej Izby Kinematografii, Telewizji i Komunikacji Audiowizualnej UNESCO (CICT-UNESCO).

Tradycyjne farmy zostały włączone do rozwijającego się prężnie sektora ziołowego stając się ważnym elementem ekonomii Specchia. Przemysł ziołowy zaczął się rozwijać z chwilą otwarcia specjalistycznych ziołowych sklepów, do których zaczęto dostarczać wytworzone produkty.

Poziom życia mieszkańców Specchia jest stosunkowo wysoki dzięki zainteresowaniu i działalności skierowanej na zachowanie historycznego, architektonicznego i naturalnego dziedzictwa, podniesienie standardów przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy tradycją i nowoczesnością. Przykładem jest nowopowstała eco-wioska która w swojej działalności wykorzystuje m.in. naturalne źródła energii.

Równie istotną rolę odgrywa gastronomia. Podstawowe produkty spożywane w tej części Włoch to typowa dieta śródziemnomorska: to oliwa, pomidory, pasta, zioła i warzywa. Specchia odnowiła także wiele starych przepisów na wyrób typowych i tradycyjnych produktów należących, które są wysoko cenione przez turystów.

Fundacja uniwersytecka otworzyła centrum edukacji oferujące wiele ciekawych kierunków u kursów (turystyka, magisterskie studia etyczno-społeczna odpowiedzialność, zarządzanie energią, zielarstwo).

W 2003 roku rozpoczął się ważny projekt miast bliźniaczych skierowany do młodzieży. Uczestnikami projektu są młodych ludzi ze Specchia i innych wiosek z Finlandii, Niemiec, Węgier i Polski. Projekt polega na kulturalnej wymianie pomiędzy europejskimi społecznościami, które kreują ideę wioski dla Europy gdzie młodzi ludzie pracują nad wspólnymi projektami (np. Comenius).

8. Irlandia

DYSTRYKT CLONAKILTY- położony jest na wybrzeżu południowo wschodniej Irlandii.

Dystrykt liczy ok. 3,500 mieszkańców i posiada ponad 4.000 miejsc noclegowych (w 1996 było ich tylko 400) w różnych typach zakwaterowania.

Dystrykt posiada pełną ofertę usługową dla turystów (banki, kościoły, przychodnie i szpitale, sklepy, taksówki, wypożyczalnie samochodów i łodzi, spa, 20 historycznych miejsc, 10 galerii rękodzieła, 50 pubów i barów, 10 tras pieszych, 10 punktów połowu, 2 pola golfowe, 2 stadniny końskie, 50 restauracji, laserową strzelnicę, szkoły surfowania, obserwatorium delfinów i wielorybów, ogrody i przystanie). Wszystkie te usługi prezentuje strona www.clonakilty.ie.

Urok i naturalne piękno widoczne jest na każdym kroku. „Seven Hades” i „Clonakilty walks” to tylko dwa z wielu przykładów. Jazdę rowerową po dystrykcie umożliwiają liczne wypożyczalnie rowerów. Uprawianie i nauka golfa odbywa się w przepięknych okolicach otoczonych jeziorami, rzekami i morzem. Wydany przez lokalną izbę przewodnik dla turystów wiedzie po wszystkich interesujących miejscach i prowadzi do lokalnych produktów.

Festiwale artystyczne odbywają się tu regularnie. Okolice Spiller's Lane i centrum miasta Clonakilty stały się miejscem dla wielu artystów i dlatego powstają tam galerie, sklepy i butik.

Bardzo popularny jest targ wiejski w McCurtain Hill. Sprzedaje się tam lokalne świeże wyroby z ryb, chleba, sera i rękodzieło artystyczne. Lokalne bary i puby oferują pokazy tańca tradycyjne irlandzkiego tańca i śpiewu i zawsze tam można spotkać „Seannchai – tradycyjnego irlandzkiego gawędziarza, który opowiada turystom stare irlandzkie historie i legendy.

Dbłość o czystość miejskiego komitetu Clonakilty zaprowadziła wiele zmian w poprawie krajobrazu dystryktu. Organizowane są konkursy czystości i upiększania regionu - Miasta Clonakilty i Rathbarry otrzymały nagrody (złote medale). Praca całej społeczności otrzymała także inne nagrody m.in. w Kanadzie, Chinach.

Jeśli chodzi o rozwój dziedzictwa kulturowego najlepszymi przykładami są Muzeum West Cork oraz Centrum „Michael Collins” (irlandzki patriota i lider irlandzkiej wojny o niepodległość), Modelowym przykładem jest kolejowa wioska w West Cork. W mieście Ballinascarthy postawiono pomnik ze stali nierdzewnej - oryginalny model Forda T w hołdzie Henryemu Fordzie, który urodził się właśnie w tym mieście. W planach jest budowa miejskiego centrum i teatru.

Turystyczna Izba Dystryktu Clonakilty jest przykładem dobrze zbudowanej sieci dostawców usług turystycznych. Izba zrzesza reprezentantów wszystkich sektorów, nie tylko tych bezpośrednio zaangażowanych w turystykę. Rozwiązanie to pozwala na dostarczanie dobrych pomysłów pomocnych w rozwoju produktu turystycznego. Już teraz szacuje się że w przyszłości powstanie więcej interesujących pakietów turystycznych.

Seven Hades i Clonakilty Walks są przykładem współistnienia i współgrania wiejskiego, kulturowego i naturalnego dziedzictwa i jego ochrony jako dobra narodowego.

Przykładem rozwoju turystyki zrównoważonej jest modelowa kolejowa wioska łącząca Clonakilty z sąsiednimi regionami. Wioska powstała na osuszonym terenie morskim. Wzrost liczby turystów każdego roku świadczy o trafnym zaangażowaniu w stworzenie światowej klasy atrakcji turystycznej.

Dystrykt Clonakilty wybrał miesiąc październik jako miesiąc specjalnych wydarzeń i festiwali. The West Cork Rally odbywający się w połowie marca to próba wydłużenia sezonu.

Przykład z Polski

Rzeczpospolita Ptasia w Ujściu Warty (woj. lubuskie)

Rzeczpospolita Ptasia to unikalna w skali Polski inicjatywa Towarzystwa Przyjaciół Słońska "Unitis Viribus", której celem jest klubowe zrzeszenie miłośników ptaków odwiedzających Ujście Warty. Ma to na celu uatrakcyjnienie nieznanego powszechnie regionu Polski dla ruchu turystycznego oraz przyczynienie się do promocji Parku Narodowego "Ujście Warty", Parku Krajobrazowego "Ujście Warty" i obszaru Natura 2000, a także do tworzenia warunków dla rozwoju rodzimej bazy turystycznej. Produkt turystyczny powstał w oparciu o walory lokalnych obszarów chronionych a jego niewątpliwym wyróżnikiem są występujące tam bardzo licznie gatunki ptaków. Zaobserwowano tam około 260 różnych gatunków, z czego lęgi stwierdzono u ponad 170 z nich.

Rzeczpospolita Ptasia w Ujściu Warty zwyciężyła konkurs na Najlepsze Europejskie Destynacje Turystyczne EDEN w 2009 roku.

Co sprawia, że turystyka rozwija się tam w sposób zrównoważony?

- Destynacja rozwijana i zarządzana jest w partnerstwie z licznymi podmiotami publicznymi i prywatnymi (w tym m.in. Urząd Miasta Kostrzyn nad Odrą, Urząd Gminy Słońsk, Park Narodowy „Ujście Warty”, Towarzystwo Przyjaciół Słońska „Unitis Viribus”, Biuro Turystyki Przyrodniczej „Dudek” Słońsk)
- Bardzo dobrze przygotowana infrastruktura turystyczna obejmująca ścieżki przyrodnicze, edukacyjne, tematyczne szlaki piesze, rowerowe, konne i wodne; nastąpił rozwój bazy noclegowej, by zapewnić zakwaterowanie większej liczbie turystów
- Produkt turystyczny Rzeczpospolitej Ptasiej przyczynił się do zwiększenia liczby turystów, co przynosi wymierne korzyści dla społeczności lokalnych poprzez wzrost zatrudnienia na obszarze, stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

- Powstały wtapiające się w otoczenie wieże widokowe i czatownie obserwacyjne pozwalające turystom podglądać dzikie ptactwo bez zakłócania jego trybu życia
- Lokalna branża turystyczna odnosi korzyści ekonomiczne z rozwoju wysokiej jakości produktu turystycznego w destynacji oraz ma możliwość wspólnego uczestnictwa w targach, konferencjach oraz publikacji wydawnictw o tematyce turystycznej
- Ośrodek edukacji ekologicznej na terenie destynacji pozwala na prowadzenie różnego rodzaju zajęć z zakresu edukacji ekologicznej dla odwiedzających i turystów
- Na terenie destynacji prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów oraz rekultywowane są stare, nie spełniające norm składowiska.
- Destynacja oferuje możliwość obserwacji ptaków przez cały rok, co ma pomóc w zwalczaniu sezonowości turystyki na jej terenie; ponadto organizowane są imprezy promujące destynację i zachęcające turystów do jej odwiedzania nie tylko w sezonie wysokim (jak Złoty Obywateli Rzeczypospolitej Ptasiej, Wiosenne i Letnie Spotkanie z Łąką czy Jesienne Spotkanie z Sadem)
- Oferta kulturalna promuje tradycje i historię regionu poprzez takie wydarzenia jak Dni Twierdzy Kostrzyn czy Spotkania na Starym Trakcie w Witnicy

Dane kontaktowe – warto rozmawiać!

Polska Organizacja Turystyczna

Ul. Chałubińskiego 8
00-613 Warszawa
t. (22) 536 70 70
f. (22) 536 70 03
pot@pot.gov.pl

koordynator konkursu EDEN:

Małgorzata Barecka
t. (22) 536 70 98
f. (22) 536 70 86
malgorzata.barecka@pot.gov.pl
eden@pot.gov.pl

Regionalne Organizacje Turystyczne

Dolnośląska Organizacja Turystyczna
ul. Igielna 13
50-117 Wrocław
t. (71) 344 11 09
f. (71) 341 79 92
dot@dot.org.pl
www.dot.org.pl

Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna
ul. Wełniany Rynek 5/8
85-036 Bydgoszcz
(do korespondencji)
Urząd Marszałkowski
w Toruniu (siedziba)
Pl. Teatralny 2
97-100 Toruń
t. (52) 376 70 19
f. (52) 376 70 19
biuro@k-pot.pl
www.k-pot.pl

Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. M.C. Skłodowskiej 5 p. 107
20-029 Lublin
t. (081) 532 14 48
f. (081) 532 14 48
d.lachowska@wp.pl
www.lrot.pl

Lubuska
Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Podgórna 7
65-057 Zielona Góra
kom. 607 065 755
j.bloch@lotur.eu
www.lotur.eu

Małopolska Organizacja Turystyczna
ul. Św. Krzyża 14
31-028 Kraków
(do korespondencji)
ul. Westerplatte 15
31-033 Kraków
(siedziba)
t. (12) 421 16 04, 421 15 36
f. (12) 421 16 04
biuro@mot.krakow.pl
www.mot.krakow.pl

Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Ciołka 10 A, pokój 201, 221
01-402 Warszawa
t. (22) 877 20 10
f. (22) 877 22 70
biuro@mazowsze.mrot.pl
www.mrot.pl

Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Żeromskiego 3
45-053 Opole
t. (77) 441 25 21
f. (77) 441 25 22
info@orot.pl
www.orot.pl

Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Szopena 51/302
35-959 Rzeszów
t. (17) 852 06 00 w.230
f. (17) 867 62 30
prot@prot.rzeszow.pl
www.podkarpackie-turystyka.pl
www.podkarpackie.travel.pl

Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Malmeda 6
15-440 Białystok
t. (85) 732 68 31
f. (85) 732 68 31
podlaskieit@podlaskieit.pl
www.podlaskie.pl

Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Długi Targ 8/10
80-958 Gdańsk
t. (58) 732 70 40
f. (58) 320 41 39
it@prot.gda.pl
www.prot.gda.pl

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego
ul. Sienkiewicza 67
90-009 Łódź
t. (42) 638 59 57
f. (42) 663 77 33
biuro@rotwl.pl
www.rotwl.pl

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
ul. Ściegiennego 2 p. 32
25-033 Kielce
t. (41) 361 80 57, 348 00 60
f. (41) 361 80 57
rot@swietokrzyskie.travel
www.rot.swietokrzyskie.pl

Śląska Organizacja Turystyczna
ul. Mickiewicza 29
40-085 Katowice
t. (32) 207 207 1
f. (32) 207 207 2
info@silesia-sot.pl
www.silesia-sot.pl

Warmińsko-Mazurska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Staromiejska 1
10-017 Olsztyn

t. (89) 535 35 65, 535 35 67
f. (89) 535 35 66
wcit@warmia.mazury.pl
www.warmia-mazury-rot.pl

Wielkopolska Organizacja Turystyczna
ul. 27 grudnia 17/19
61-737 Poznań
t. (61) 664 52 34
f. (61) 664 52 21
biuro@wot.org.pl
www.wot.org.pl

Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna
ul. Partyzantów 1
70-222 Szczecin
t. (91) 433 41 26
f. (91) 489 48 30
info@zrot.pl
www.zrot.pl

